

На підставі вивчення структури різних нейропсихологічних синдромів, що виникають при локальних ураженнях мозку у дорослої людини, можна виділити наступні основні моменти.

1). Модально-специфічні фактори, пов'язані з роботою різних аналізують систем: зорової, слуховий, шкірно-кінестетичний, рухової. Морфологічним субстратом цих факторів є перш за все вторинні поля кори великих півкуль, що входять в "ядерні зони" коркових відділів аналізаторів.

2). Модально-неспецифічні фактори - пов'язані з роботою неспецифічних, серединних структур мозку. Виділимо наступні неспецифічні фактори:

- інертності - рухливості нервових процесів; лежить в основі синдромів ураження передніх відділів мозку і обумовлює різного роду персеверації в руховій, гностичної та інтелектуальної сферах;
- активації - дезактивації; порушення цього фактора веде до явищ адинамии, порушень довільної уваги;
- спонтанності - аспонтанности; лежить в основі активного доцільного поведінки, порушення якого веде до дезорганізації поведінки.

3). Фактори, пов'язані з роботою асоціативних (теоретичних) областей кори великих півкуль. Дані фактори не пов'язані з якоюсь однією аналізаторної системою, а відображають процеси взаємодії різних аналізаторних систем, а також роботу двох основних комплексів теоретичних полів - префронтального (конвексимальної) і тім'яно-потиличної-скроневої (зони ТРО). Перший з цих комплексів пов'язаний з "фактором програмування і контролю" за різними видами психічної діяльності, другий - з "фактором симультанній організації" психічних процесів. Порушення даних чинників лежить в основі двох синдромів:

- лобного (префронтального);
- синдрому ТРО. Дія цих факторів проявляється в самих різних видах психічної діяльності.

4). Полушарніе чинники, пов'язані з роботою лівого і правого півкуль мозку в цілому. Дані фактори є інтегративними, характеризуючи не роботу окремих зон мозку, як описані вище регіональні фактори, а роботу всього півкулі в цілому. Необхідність виділення цих факторів пов'язана з добре встановленим фактом функціональної неоднорідності, неравнозначності лівого і правого півкуль в мозковій організації вищих психічних функцій.

На підставі нейропсихологічних даних можна виділити наступні полушарніе стратегії роботи (фактори):

- фактори, пов'язані з абстрактними (вербально-логічними) і конкретними (наочно-образними) способами переробки інформації;

- фактор усвідомленості (неусвідомленість) психічних функцій і станів: ураження правої півкулі спостерігаються значно частіше, ніж поразки лівого, супроводжуються усвідомленням хворими свого дефекту;
- фактор сукцесивної (симультанній) організації вищих психічних функцій. Сукцесивно, що розуміється як послідовна, розгорнута в часі організація психічної діяльності, підпорядкованій певній програмі, пов'язана більшою мірою з роботою лівої півкулі. Симультанний принцип організації психічних процесів переважно представлений в правій півкулі;
- фактор довільній (мимовільної) регуляції психічної діяльності. Нейропсихологічні дослідження показали, що довільна (мовна) регуляція рухів і дій страждає головним чином при ураженні передніх відділів лівої півкулі.

5). Фактори межполушарного взаємодії (забезпечують закономірності спільної роботи лівого і правого півкуль мозку, пов'язані зі структурами мозолистого тіла і інших серединних комиссур мозку).

6). Загальномозкові чинники, пов'язані з дією різних загальномозкових механізмів: кровообігу, лімфообігу, гуморальними, біохімічними процесами, тобто механізмами, що забезпечують інтегративну цілісну роботу усього мозку.